

УДК 061.75(477.83-25)І.КРИП'ЯКЕВИЧ

Роман КРИП'ЯКЕВИЧ

**КРИП'ЯКЕВИЧІВСЬКІ ПАМ'ЯТНІ МІСЦЯ
НА КАРТІ ЛЬВОВА**

Видатний український історик, академік Іван Крип'якевич, гідний репрезентант наукової школи батька української історіографії Михайла Грушевського, більшу частину свого життя (73 роки з прожитого 81-річного віку) провів у Львові. Тут він народився. Тут здобув середню й вищу освіту. Тут упродовж шістьох десятиліть розгорталася його подвижницька науково-дослідницька і громадсько-політична праця. Закоханий у Львів учений вніс вагому лепту в дослідження й популяризацію його незвичайного минулого. Звідси відійшов у вічність, залишивши у спадок багатьом поколінням українців свої численні наукові й науково-популярні праці, заповіти. І незгасну пам'ять про себе як видатного вченого, мужнього громадянина й великого патріота України.

На карті Львова, отже, Іван Крип'якевич залишив незатертий слід.

Далі подаємо підготовану сином ученого Романом Крип'якевичем довідку про львівські адреси, пов'язані з ім'ям академіка Івана Крип'якевича.

Феодосій СТЕБЛИЙ

25 червня 1886 р. на вул. Солодовій, 3 (у районі Винниківського базару) народився Іван Крип'якевич. Це був малий партеровий будинок з "офіцинами"; нині він не існує, на його місці побудовано кам'яницю.

Вул. Личаківська 82а. Церква св. Апостолів Петра і Павла. Тут був охрещений І. Крип'якевич.

Будинок у с. Кудерявцях на Львівщині

Його батько Петро-Франц Крип'якевич був адміністратором парохії. Близько 1890 р. з ініціативи о. Петра перед цією церквою було встановлено дві фігури патронів церкви: апостолів св. Петра (з ключем) та св. Павла (з мечем). Згодом, близько 1950 р. у св. Петра відібрали даний Христом ключ, бо він начебто символізував папську владу, і св. Петро донині стоїть без ключа.

У березні 1891 р. о. П. Крип'якевич став проповідником при храмі Св. Юра і родина перенеслася у святоюрський будинок, що прилягав до вул. Петра Скарги (сьогодні – Є. Озаркевича), в партері, вікнами в сад.

У тому ж 1891 р. Крип'якевичі перебралися до с. Великі Гнилиці біля Збаража, де жили до 1895 р.

У 1895 р. П. Крип'якевич одержав посаду катехита IV гімназії у Львові. Родина винаймала помешкання на першому поверсі у виллі "Стефура" при вул. Стріла (тепер Метрологічна).

І. Крип'якевич ходив по вул. Крижовій (сьогодні Генерала Чупринки) до школи ім. Марії Магдалини, тепер СШ № 3, вул. Бандери, 11; потім (з 1896 до 1904) до IV гімназії на вул. Никоровича (сьогодні Професорська), біля Політехнічного інституту (у спогадах, мабуть, помилково вказано, що IV гімназія була при вул. Набеляка, тепер Котляревського).

З 1896 до 1904 родина жила в будинку на пл. Юра, 6, на другому поверсі.

У 1904–1909 рр. І. Крип'якевич навчався в Університеті ім. цесаря Франца I на вул. Миколая (тепер М. Грушевського), 4. У цих роках часто відвідував свого вчителя, професора М. Грушевського у його виллі на вул. Понінського (тепер Івана Франка), 154.

З 1904 р. брав участь у роботі "Академічної громади", яка містилася спочатку в будинку "Просвіти", пл. Ринок, 10, на другому поверсі, пізніше на вул. Кохановського (тепер К. Левицького), 3; далі на вул. Зиблікевича (напроти вул. Грушевського, в подвір'ї (сьогодні – вул. І. Франка, 41); може, ще десь, врешті перенеслася до Академічного дому (вул. Супінського, сьогодні Коцюбинського, 17).

1904–1939 – це роки праці І. Крип'якевича в Науковому товаристві ім. Шевченка на вул. Чарнецького (тепер Винниченка), 24, 26, у якому з 1906 р. був звичайним, а з 1911 р. – дійсним членом, з 1920 р. – секретарем, у 1934–1939 рр. – головою Історично-Філософської секції та керівником Комісії старої історії України й редактором окремих томів "Записок НТШ".

З 1907 р. І. Крип'якевич плідно співпрацював з Товариством "Просвіта" (пл. Ринок, 10).

У 1907 р. І. Крип'якевич відбував ув'язнення у в'язниці на вул. Баторія (тепер Князя Романа) за участь у студентських заворушеннях на ґрунті боротьби за український університет.

У 1912 р. І. Крип'якевич редагував газету "Дзвінок" (редакція містилася на вул. Мохнацького (тепер Драгоманова), 12, у 1913 р. – часопис "Ілюстрована Україна" – вул. Сербська, 15).

З 1904 по 1916 р. І. Крип'якевич жив з батьками на вул. Янівській, 60 (сьогодні вул. Т. Шевченка, 72). Шлюб І. Крип'якевича з Марією Сидорович відбувся 15 липня 1913 в с. Кудерявцях. 24 січня 1914 р. помер батько Петро Крип'якевич.

З 1916 по 1944 р. І. Крип'якевич жив з родиною на вул. Домагалічів, 9, кв. 14 (сьогодні – вул. Акад. Павлова). В 1944 р. будинок був пошкоджений авіабомбою.

З 1912 по 1925 р. працював у Філії Української академічної гімназії у Львові на вул. Пекарській, 19, а також деякий час у гімназії сестер-василіянок на вул. Длугоша (тепер Кирила і Мефодія, 17), в жіночій учительській семінарії Українського педагогічного товариства на вул. Мохнацького (тепер М. Драгоманова) й торговельній школі.

У 1915–1919 рр. І. Крип'якевич – керівник Бюро культурної помочі українському населенню Волині і Холмщини на вул. Бляхарській (сьогодні Івана Федорова), 11.

У 1923–1925 рр. брав участь у туристично-краєзнавчому товаристві “Плай” і його прогуляках. Пам'яткою цього залишилися статті про прогулянку на старий Львів і околиці міста, а також три числа журналу “Туристика і краєзнавство” – додаток до “Нового Часу”.

У 1921–1923 рр. І. Крип'якевич викладав в Українському таємному університеті у приміщенні “Просвіти” (Ринок, 10) курси історії Української держави XVII–XVIII ст. й історіографії та був секретарем сенату. У 1934–1939 рр. викладав історію України в Богословській академії (вул. Коперника, 36).

З 1925 до 1927 р. працював у польській гімназії ім. Коперника на вул. Кубалі (тепер В. Шухевича), 4, у 1927–1928 рр. у XII гімназії ім. Щепановського на вул. Шумлянських (тепер Сеченова), 7. Тут 11 листопада 1928 р. звільнений з роботи за демонстративний протест проти шовіністичних випадів на ювілейному вечорі з нагоди 10-річчя відновленої Польської держави.

З вересня 1929 по 1934 р. працював у Жовківській гімназії, у 1934–1937 рр. в II гімназії ім. Шайнохи на вул. Підвальної, 2 (сьогодні школа № 8), у 1937–1939 рр. – в XI гімназії на вул. Шимоновичів (тепер А. Мельника), 1/3, (сьогодні середня школа № 17).

У 1939–1941, 1944–1947 рр. І. Крип'якевич – професор Львівського державного університету ім. Івана

Львів, вул. Акад. Павлова, 9

І. Крип'якевич. Високий Замок. – Львів, 1960 р.

Львів, вул. Острозького, 7

Крип'якевич, Ю. Дорош. – Урочище Зелене Око. – Львів, 1960 р.

Франка, завідувач кафедри історії України, у 1940–1941 рр. (Б. Хмельницького, 36) і 1944–1946 рр. (Винниченка, 26) – керівник Львівського відділу Інституту історії України АН УРСР.

У 1941–1944 рр. І. Крип'якевич – редактор львівського відділу “Українського видавництва” на вул. Агорнштрассе (тепер Дудаєва), 15.

У 1946–1948 рр. депортований у Київ. У 1948–1950 рр. І. Крип'якевич повертається до Львова і працює в Українському музеї етнографії і художнього промислу на вул. Винниченка, 24.

Перед відходом (1961) на пенсію І. Крип'якевич став ініціатором, організатором і активним учасником семінарів з архівознавства та спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін на базі Центрального державного історичного архіву УРСР у Львові (вул. Соборна, 3а).

Львів, вул. Винниченка, 24

Семінар на чолі з академіком виховав чимало відомих науковців і архівістів, а серед них Пелагію Фостик-Захарчишин, Олега Купчинського, Ореста Мацюка, Олексія Маркевича, Якова Сеника, Марію Вавричин та ін.

З 1944 р. і до кінця життя (помер 21 квітня 1967 р.) І. Крип'якевич мешкав з родиною на вул. К. Острозького, 7, кв. 2. Улюбленим місцем прогулянок вченого були стежки Шевченківського гаю, до яких добирався через вул.

Піскову або Колгоспну (тепер І. Крип'якевича). Любив прогулянки по місту й в околиці Львова. В 1930-х рр. влаштовував часто прогулянки з синами за такою схемою: радіальний “випад” з центру до периферії, далі – прохід певного сектора околицями міста й повернення до центру іншим радіусом. Таким чином, ми з батьком у декілька прийомів обійшли довкруги ціле місто. Прогулянки по старому місту та огляд його з Високого замку запам'яталися ще з дитинства.

Похований академік Іван Крип'якевич у Львові на Личаківському цвинтарі (поле 1).

Вісник НТШ. – Ч. 39. – Зима–весна. 2008. – С. 24–26.